

Protokół z XIII posiedzenia Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
18 października 2024 r., Warszawa

ROZPOCZĘCIE POSIEDZENIA

Posiedzenie Komitetu Monitorującego otworzył Przewodniczący Komitetu – Pan Jan Szyszko, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej. W spotkaniu uczestniczyli członkowie, obserwatorzy, przedstawiciele KE oraz osoby na zaproszenie przewodniczącego Komitetu. Porządek posiedzenia stanowi załącznik nr 1. Lista osób uczestniczących w posiedzeniu stanowi załącznik nr 2.

STAN REALIZACJI PROGRAMU FENIKS

Pan Jan Szyszko, Przewodniczący KM, podkreślił, że fundusze FEniKS są kluczowe dla procesu wsparcia terenów, które ucierpiały przez powódź. Zapewnił, że dzięki zmianie Programu środki FEniKS zostaną wykorzystane w celu zniwelowania negatywnych skutków powodzi i uchronienia przed przyszłymi zagrożeniami.

Pani Oksana Zikuna, koordynatorka FEniKS w Komisji Europejskiej, doceniła terminowość i jakość proponowanych zmian w programie oraz ich cel, jakim jest zapewnienie, że środki zostaną skierowane do najbardziej potrzebujących i na najbardziej pilne zadania, w tym natychmiastowy dostęp do bezpiecznej wody pitnej i zrównoważone zarządzanie wodami.

Pan Jarosław Orliński, Dyrektor DPI, MFiPR, poinformował, że obecnie procedowana zmiana programu jest pierwszą z cyklu dwóch modyfikacji mających na celu wsparcie terenów, na których wystąpiła powódź. Na rok 2025 zaplanowana jest kolejna zmiana, która umożliwi dalszą pomoc obszarom popowodziowym oraz prowadzenie działań w celu przeciwdziałania przyszłym tego typu zagrożeniom.

Podczas spotkania omówiono postęp we wdrażaniu FEniKS. Od ostatniego posiedzenia Komitetu, które odbyło się 25 września br. w Toruniu, ogłoszonych zostało 10 nowych naborów wniosków, na kwotę 2,74 mld zł, liczba wniosków wzrosła o 307, kwota wnioskowanego dofinansowania zwiększyła się o ponad 12 mld zł, liczba podpisanych umów wzrosła o 30, a kwota dofinansowania UE zwiększyła się o ok. 1,5 mld zł.

Prezentacja IZ FEniKS dot. stanu realizacji Programu stanowi załącznik nr 3.

Projekt ZMIANY PROGRAMU FENIKS 2021-2027 oraz koncepcja korekty kryteriów wyboru projektów FENIKS w sektorze środowiska

Pan Dyrektor Jarosław Orliński, IZ FEniKS, poinformował, że obecna zmiana Programu FEniKS określana jest mianem „szybkiej”, aby odróżnić ją od „standardowo” procedowanej zmiany Programu wynikającej z przeglądu śródkresowego, w którym dokonywana jest ocena stanu realizacji programu według stanu na koniec 2024 r.

Wprowadzenie dodatkowej – „szybkiej” zmiany Programu wynika z potrzeby jak najpilniejszego uruchomienia środków FEnIKS na działania przeciwpowodziowe. Wyjaśnił, że ujęcie zmian związanych z powodzią w ramach przeglądu śródkresowego, wydłużyłoby ich wprowadzenie w życie. Wynika to z określonego w rozporządzeniu ogólnym kalendarza prac nad oceną śródkresową, zgodnie z którym ocena wykonania Programu i jego propozycja zmiany, są przedkładane do KE dopiero na koniec marca 2025 r.

Obecna „szybka” zmiana Programu dotyczy tylko takich elementów Programu, które nie naruszają obecnych regulacji UE, ale uelastycznia wymagania wobec beneficjentów obecnego zakresu wsparcia, a także zwiększą liczbę podmiotów uprawnionych do aplikowania o środki. Procedowana zmiana Programu jedynie częściowo zaadresuje potrzeby identyfikowane na terenach dotkniętych powodzią. Dlatego aktualnie MFiPR prowadzi rozmowy z Komisją Europejską na rzecz jak najszybszego przyjęcia zmian legislacyjnych w rozporządzeniu ogólnym, dotyczących zasad działania funduszy polityki spójności oraz uzgodnienia odstępstw od obowiązujących reguł.

Prezentacja IZ FEnIKS dot. zmiany Programu stanowi załącznik nr 4.

Pani Joanna Książek-Wieder, Dyrektor Departamentu Funduszy Europejskich w MKiŚ, przedstawiła prezentację dotyczącą głównych założeń finansowania projektów obejmujących odbudowę infrastruktury na obszarach poszkodowanych przez powódź w zakresie gospodarki ściekowej i zaopatrzenia w wodę.

Pan Marcin Janiak, Zastępca Dyrektora Departamentu Funduszy Europejskich w MKiŚ, omówił uwagi Członków KM do proponowanej zmiany programu FEnIKS dot. rozdziału 2.2.3.1 *Inteligentne sieci elektroenergetyczne*.

Prezentacja MKiŚ stanowi załącznik nr 5.

PYTANIA/POSTULATY:

1. Przedstawiciele KE poprosili o doprecyzowanie zapisu dotyczącego rodzajów inwestycji, jakie będą mogły być wspierane ze środków FEnIKS.
2. Pani Magdalena Nowicka, Zastępca Dyrektora Departamentu Płatności Bezpośrednich w MRiRW, zapytała o możliwość objęcia wsparciem małych miejscowości wiejskich, które poniosły szkody podczas powodzi.
3. Pan Michał Szpila, Izba Gospodarcza Gazownictwa, zapytał o zmiany planowane do wprowadzenia do rozporządzenia ogólnego oraz czy będą one konsultowane z członkami KM.
4. Pan Marian Błachut, Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych, zadał pytanie do prezentacji MKiŚ dotyczące rozliczenia ubezpieczeń w odtwarzanych projektach wodno-kanalizacyjnych oraz zwrócił uwagę na ograniczenia przy rozbudowie sieci wodno-kanalizacyjnej.

5. Pan Grzegorz Chocian, Polskie Towarzystwo Gospodarcze, zaapelował o ponowną analizę zgłoszonych wcześniej uwag KE dotyczących obiektów hydrotechnicznych, tak aby zwiększyć odporność poprzez remont, modernizację i budowę nowych obiektów. W odniesieniu do zgłoszenia wniosku o odstąpienie od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do organów środowiskowych dla projektu zmiany programu FEnIKS, Pan Grzegorz Chocian poparł takie działanie, ponieważ nie ma podstaw do ponownej oceny w ramach *Prognozy oddziaływania na środowisko dla programu FEnIKS*.
6. Pani Łucja Kucmin-Węglarczyk, Fundacja My Pacjenci, zadała pytanie dotyczące zasadności ograniczenia formalności m.in. przy opracowywaniu studium wykonalności dla wszystkich typów beneficjentów. W przypadku dużych inwestycji w zakresie działań wodno-kanalizacyjnych realizowanych przez Wody Polskie, takie podejście nie jest uzasadnione. Instytucja ma wystarczające możliwości organizacyjne, aby zapewnić pełny zakres dokumentacji.

ODPOWIEDZI/DYSKUSJA:

1. Uzupelniono fragment Programu¹ „Wspierane będą inwestycje dotyczące odbudowy uszkodzonej infrastruktury również w sytuacji, gdy znajduje się ona na terenie aglomeracji, która spełniała już wcześniej wymogi Dyrektywy 91/271/EWG, *lecz na skutek powodzi utraciła zgodność z tymi wymogami*” .
2. Pan Dyrektor Orliński przypomniał o linii demarkacyjnej pomiędzy polityką spójności a wspólną polityką rolną. Poinformował również o możliwości wykorzystania środków z Krajowego Programu Odbudowy w ramach inwestycji B3.1.1 Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich. Pani Dyrektor Joanna Książek-Wieder podkreśliła, że MKiŚ dba przede wszystkim o realizację wymogów w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy oczyszczania i odprowadzania ścieków (również w gminach wiejskich, ale w ramach aglomeracji).
3. Pan Dyrektor Jarosław Orliński poinformował, że w październiku br. zostało wysłane pismo Pani Minister Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz do dwóch Komisarzy UE: Pani Elizy Ferreiry, Komisarz do spraw spójności i reform i do Pana Nicolasa Schmita, Komisarza do spraw miejsc pracy i praw socjalnych, w którym wnioskowano m.in. o:
 - umożliwienie przeznaczenia rezerwy przeglądowej (kwoty elastyczności) na działania antypowodziowe jeszcze przed przeglądem śródkresowym;
 - wprowadzenie szybkiej ścieżki zmiany programów;
 - wyłączenie środków dedykowanych na przeciwdziałanie skutkom powodzi z zasad koncentracji tematycznej;

¹ 2.1.3.1 Powiązane rodzaje działań CSZ 2.5 – gospodarka wodno-ściekowa

- zwiększenie poziomu zaliczek oraz wprowadzenia dodatkowych płatności zaliczkowych;
- podniesienie poziomu dofinansowania;
- przesunięcie środków między kategoriami regionów.

Po ustaleniu z KE ww. warunków w zakresie odstępstw, będą one ujęte w kolejnej zmianie Programu FEnIKS, w ramach tzw. przeglądu śródkresowego, która w sposób kompleksowy zaadresuje wsparcie na projekty związane z przeciwdziałaniem skutkom powodzi oraz projekty związane z przeciwdziałaniem przyszłym tego typu zagrożeniom.

4. Pani Dyrektor Joanna Książek-Wieder wyjaśniła, że wsparcie będzie przeznaczone na odbudowę i przywrócenie funkcjonalności infrastruktury do odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę, uszkodzonej w wyniku powodzi. Poziom dofinansowania będzie wynosił do 100% kosztu zgłoszonego projektu po odjęciu ew. kwoty zwrotu z polisy ubezpieczeniowej i innych świadczeń. Dyrektor Jarosław Orliński uzupełnił odpowiedź o informację dotyczącą szacowania strat przez urzędy nadzoru budowlanego oraz poinformował o możliwościach finansowania inwestycji w ramach KPO w inwestycji B3.1.1 Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich.
5. Pan Dyrektor Orliński poinformował, że uwaga nie dotyczy zmian do samego programu, ale jest uwagą na poziomie rozporządzenia UE. W ramach FEnIKS jesteśmy zgodni z definicją „odbudowy”.
6. Pan Dyrektor Orliński zaznaczył, że pomimo zapisów wynikających ze specustawy postanowiliśmy korzystać z pełnej ścieżki w zakresie złożenia wniosku o odstąpienie od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z odpowiednimi dyrektywami unijnymi. Pani Dyrektor Książek-Wieder wyjaśniła, że kwestia związana ograniczeniem formalności przy m.in. opracowywaniu studium wykonalności dotyczy obszarów z zakresu działań 1.3 (gospodarka wodno-ściekowa) oraz 2.5 (woda do spożycia), a nie inwestycji Wód Polskich. W zakresie działań 1.3 oraz 2.5 beneficjentami są samorzady.

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW DLA DZIAŁANIA 5.5 Tabor kolejowy

- typy projektów:
 - modernizacja taboru kolejowego poprzez montaż urządzeń ETCS/GSM-R w pojazdach taboru kolejowego

Pan Tomasz Wydra, Zastępca Dyrektora Departamentu Monitoringu i Programowania w CUPT, przedstawił prezentację dotyczącą przyjęcia specyficznych kryteriów wyboru projektów dla działania 5.5.

Prezentacja CUPT stanowi załącznik nr 6.

PYTANIA/POSTULATY:

1. Pan Tomasz Wydra przedstawił dodatkowo informację o rozpoczętym procesie konsultacji międzyresortowych oraz publicznych projektu „Rozporządzenia Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie pomocy publicznej na realizację projektów w zakresie wyposażenia pojazdów kolejowych z napędem lub z kabiną sterowniczą w system ERTMS w ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027”, które będzie wymagało notyfikacji do KE, a jego przyjęcie będzie niezbędne do rozpoczęcia naboru projektów. Poinformował również, że w wyniku analizy zgłoszonych uwag dokonano uzupełnienia jednego kryterium obligatoryjnego i dokonano korekty w jednym kryterium rankingującym.

ODPOWIEDZI/DYSKUSJA:

1. Pan Grzegorz Chocian (Polskie Towarzystwo Gospodarcze) podziękował za uwzględnienie uwag i korektę kryteriów, co ma wpłynąć na racjonalność wydatkowania środków publicznych.

SPRAWY RÓŻNE i podsumowanie posiedzenia

1. Pan Dyrektor Jarosław Orliński podziękował uczestnikom posiedzenia za udział oraz za konstruktywną dyskusję. Poinformował, że kolejne posiedzenie KM FEnIKS odbędzie się 11 grudnia br. w siedzibie MFiPR.

PRZYJĘTE UCHWAŁY – ZAŁĄCZNIK NR 7

Uchwały przyjmowane są zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków – **kworum wynosi 23 osoby.**

UCHWAŁA NR 17/2024 Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 z 18 października 2024 r. w sprawie przyjęcia zmian do Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

- w głosowaniu wzięło udział 28 osób uprawnionych do głosowania, za przyjęciem 26, przeciw 2 osoby.

UCHWAŁA NR 18/2024 Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 z 18 października 2024 r. w sprawie przyjęcia specyficznych kryteriów wyboru projektów dla działania 5.5 Tabor kolejowy (typ projektu: modernizacja taboru kolejowego poprzez montaż urządzeń ETCS/GSM-R w pojazdach taboru kolejowego) Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

- w głosowaniu wzięło udział 29 osób uprawnionych do głosowania, za przyjęciem 28, 1 osoba wstrzymała się od głosu.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Porządek posiedzenia
2. Lista uczestników XIII posiedzenia KM FEnIKS 2021-2027
3. Prezentacja Instytucji Zarządzającej FEnIKS dot. stanu realizacji Programu
4. Prezentacja Instytucji Zarządzającej FEnIKS dot. zmiany Programu
5. Prezentacja Ministerstwa Klimatu i Środowiska (działania 1.3 i 2.5)
6. Prezentacja Centrum Unijnych Projektów Transportowych (działanie 5.5)
7. Przyjęte uchwały